

Monitoring alergických onemocnění 2011/2012

Jana Kratěnová
SZU
3.12. 2013

<http://www.szu.cz/tema/prevence/alergie-deti>

Projekt (TA02020944) byl řešen s finanční podporou TA ČR.

Současná situace

- V současné době trpí alergickým onemocněním asi 30 – 40 % světové populace (WAO*, 2011)
- Největší nárůst alergií ve vyspělých zemích byl zaznamenán v posledních dekádách 20. století
- Po roce 2000 výzkumné týmy v některých vyspělých evropských zemích (Švýcarsko, Německo, Dánsko) přicházejí s poznatkami o měnícím se trendu alergických onemocnění

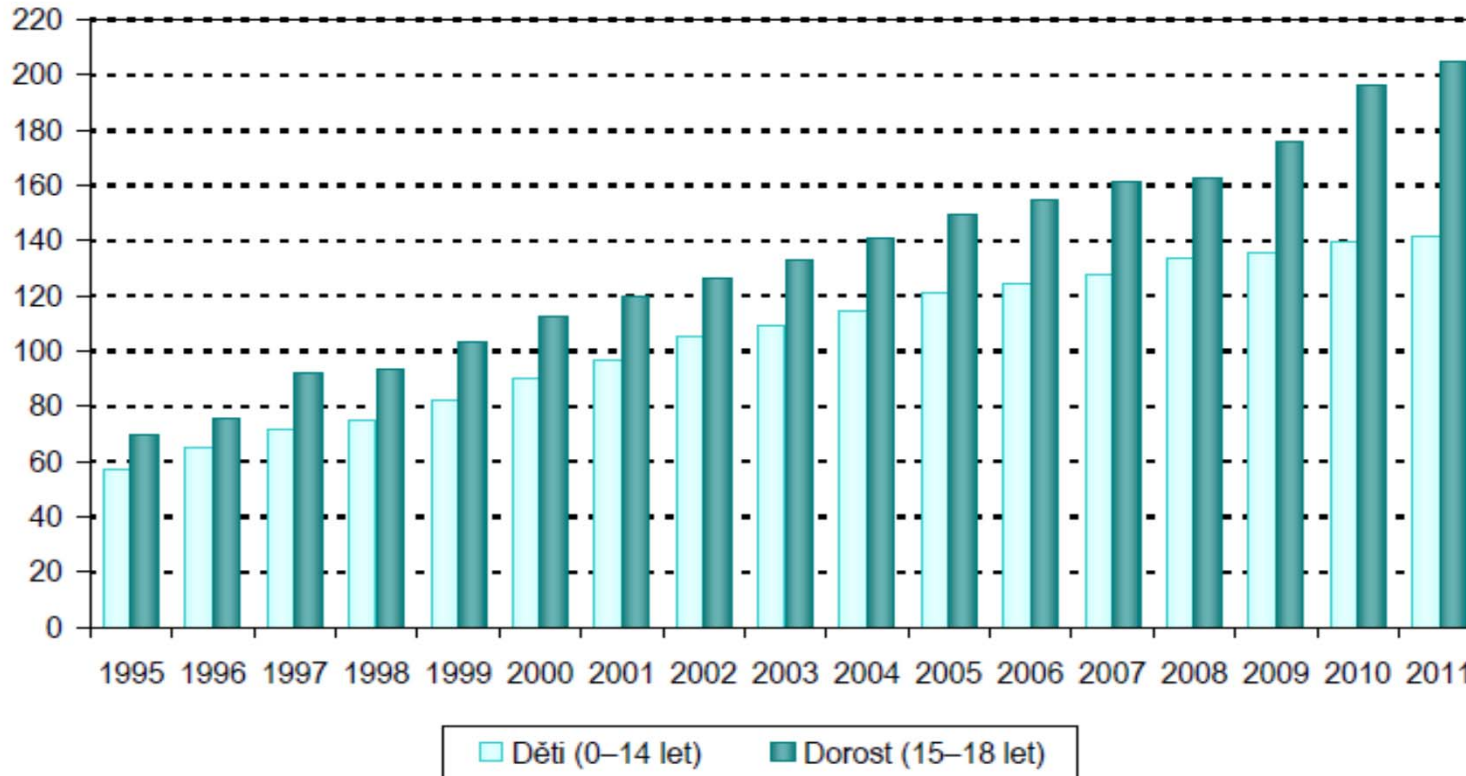
* WAO (Světová alergologická organizace)

C. Braun- Fahrländer, Eur Respir J, 2004. Výsledky švýcarské opakované průřezové studie

- Prevalence astmatu a astmatických symptomů zůstala u 14 letých dětí během let 1992-2000 konstantní, nedošlo ani k nárůstu prevalence alergické pylové rýmy a alergické senzibilizace (spec. IgE protilátky).
- Podíl osob v populaci, který měl potenciál projevit alergické onemocnění, byl naplněn. Došlo již k maximálnímu efektu měnící se environmentální expozice na citlivou populaci.
- Část populace může být odolná vůči senzibilizaci ať je prostředí jakékoli, cca 50 % populace je geneticky rezistentní

Počet alergiků v ČR od roku 1995 podle ÚZIS

Počet alergiků na 1 000 registrovaných pacientů daného věku

Astma v České republice – ÚZIS děti 0 – 14 let

- Během 10 let (1996 – 2006) došlo k nárůstu počtu astmatiků 3,5x.
 - z 9,9 na 35,5 případů na 1000 dispenzarizovaných dětí
- Mezi lety 2006 – 2012 byl nárůst 1,2x
 - v roce 2012 bylo evidováno 42,8 případů astmatu na 1000 registrovaných dětí

Astma v České republice - ÚZIS

- Ve věkové skupině 15 – 19 let se počet astmatiků zvýšil v letech 1996 – 2006 téměř **7x**, dále do roku 2012 **1,2x**
 - z 11,2 na 81,6 resp. 108 případů na 1000 osob příslušného věku
- Ve skupině osob starších 20 let (srovnatelné údaje existují až od roku 2006), se od té doby do současnosti počet dospělých astmatiků zvýšil **1,2x**
 - z 15,1 na 18,1 případů na 1000 osob příslušného věku.

Monitoring alergických onemocnění v ČR 2011/2012

- Prevalenční studie
- Sběr dat byl realizován v 18 městech ČR
- SZÚ, ZÚ, KHS
- Spolupracovalo 59 praktických dětských lékařů
- Dotazníky byly vyplňovány v rámci preventivních prohlídek u dětí ve věku 5,9,13 a 17 let. Výběr zahrnoval 120 dětí u jednoho lékaře.
- Celkem byly získány dotazníky od 6503 dětí. Šetření probíhalo v letech 2011 – 2012

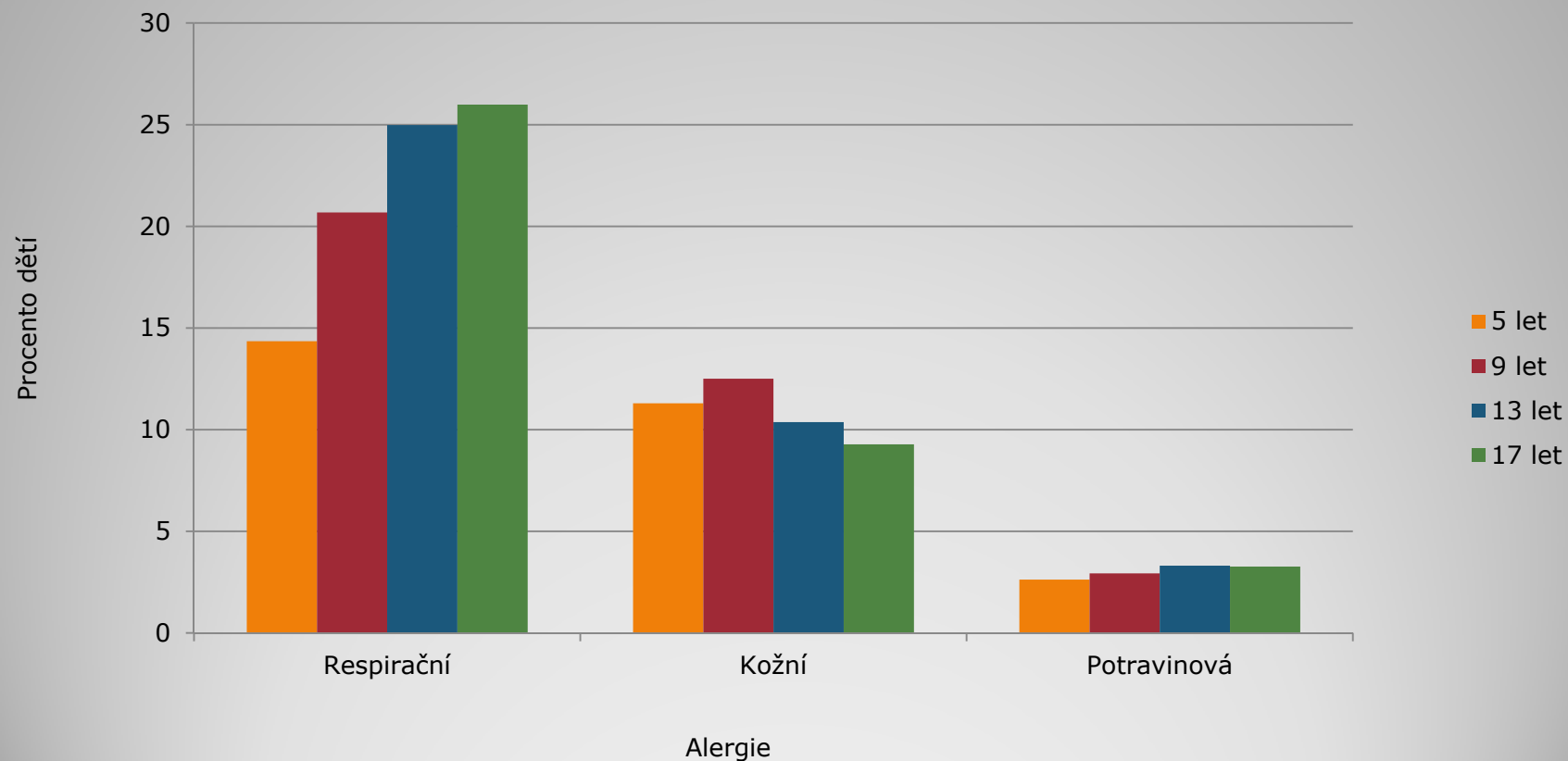
Monitoring alergií - města

Monitoring alergických onemocnění v ČR 2011/2012

- Alergická onemocnění celkem 29,7 % (6503 dětí)
 - Výskyt onemocnění ve městech se pohyboval od 20 % do 43 %
- Alergická rýma pylová 11,8 %
- Atopický ekzém 10,9 %
 - Tyto diagnózy představují polovinu všech onemocnění u alergických dětí

Procento dětí s alergickým onemocněním v závislosti na věku

Monitoring alergických onemocnění 2011/2012

- Významně vyšší výskyt alergických onemocnění byl u chlapců (32%) ve srovnání s dívkami (28 %)
 - Platí pro respirační alergii (astma a alergickou pylovou rýmu). Ve výskytu atopického ekzému, alergií na potraviny a u ostatních alergií nebyly mezi chlapci a dívkami rozdíly
- První projevy alergického onemocnění se objevily u poloviny alergiků v kojeneckém a batolecím věku (ve věku do tří let).

Monitoring alergických onemocnění 2011/2012 - Astma

- Astma 9,6 %

- Astma s prokázaným alergenem - 60 % astmatiků
- 2/3 astmatiků mají další projev alergie, nejčastěji ekzém nebo pylovou rýmu
- V péči alergologa je celkem 90 % astmatiků
 - 5 let 97 % 13 let 89 %
 - 9 let 93 % 17 let 87 %

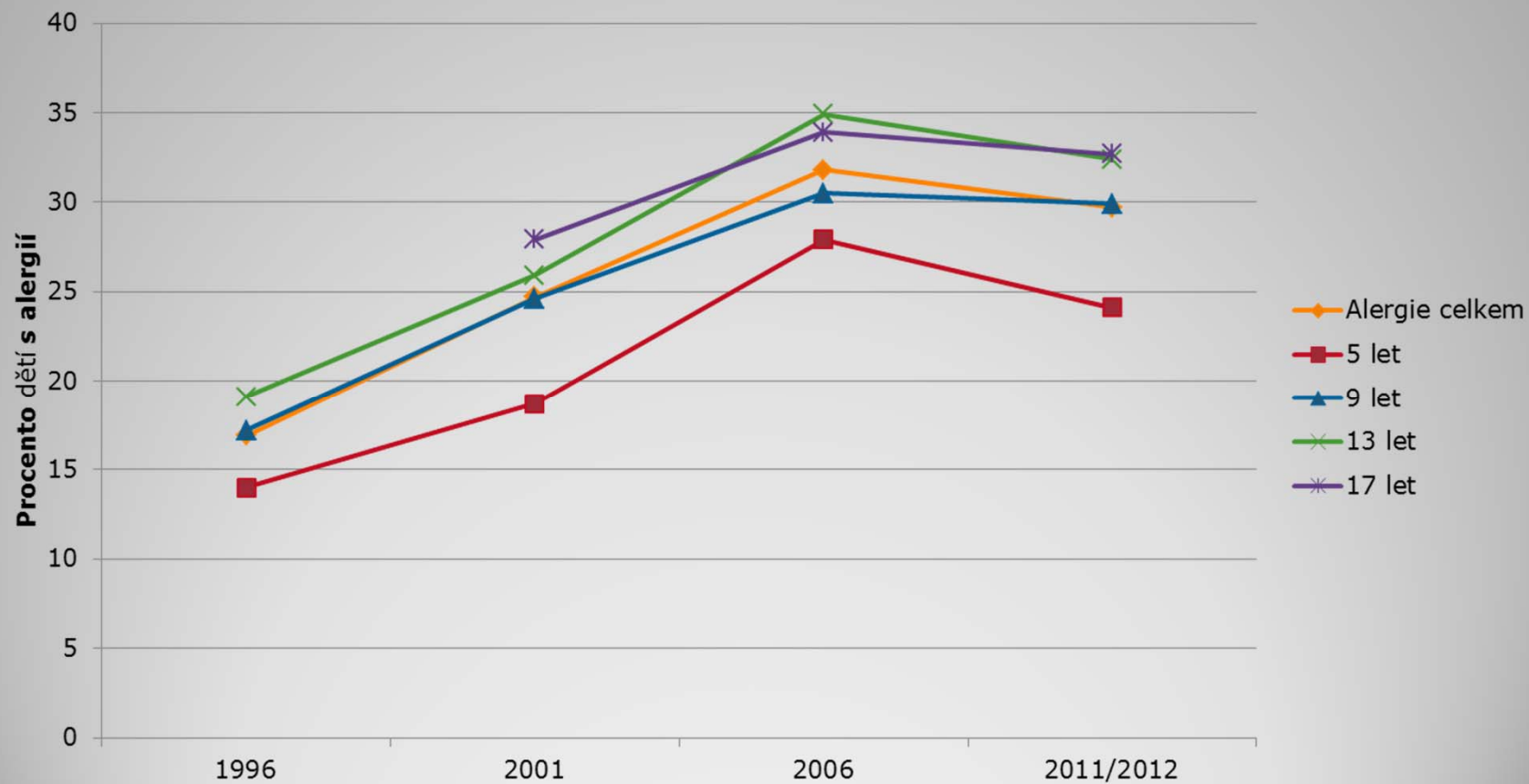
Monitoring alergických onemocnění 2011/2012 - Astma

- Diagnóza astmatu byla v 70 % případů stanovena do předškolního věku
 - v několika případech - 13 dětí (2,3 % astmatiků) byla diagnóza stanovena již v průběhu prvního roku života
- Školní věk – 30 %

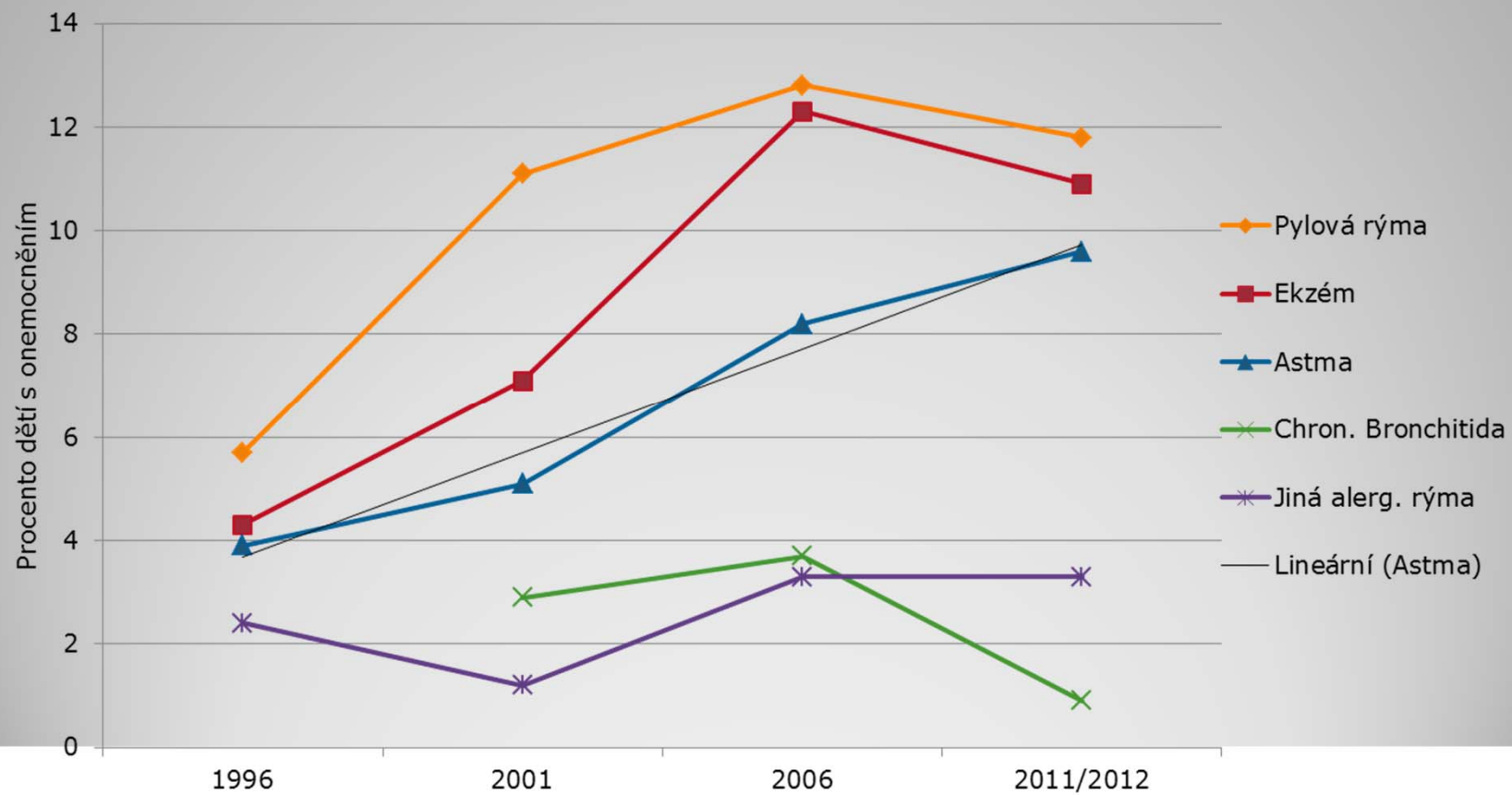
Monitoring alergických onemocnění 2011/2012 – Test kontroly astmatu

- Velmi dobrá kontrola astmatu - 52 % astmatiků, nedostatečná kontrola astmatu - 17 % (test vyplňovaly děti ve věku 13 a 17 let)
 - Pocity ztíženého dýchání za poslední měsíc
 - v různé míře mělo 35 % astmatiků
 - Použití úlevového léku za poslední měsíc
 - denně - 12 % (minimálně 1x)
 - týdně - 22 % (minimálně 1x)
 - vůbec - 66 % neužilo úlevový lék

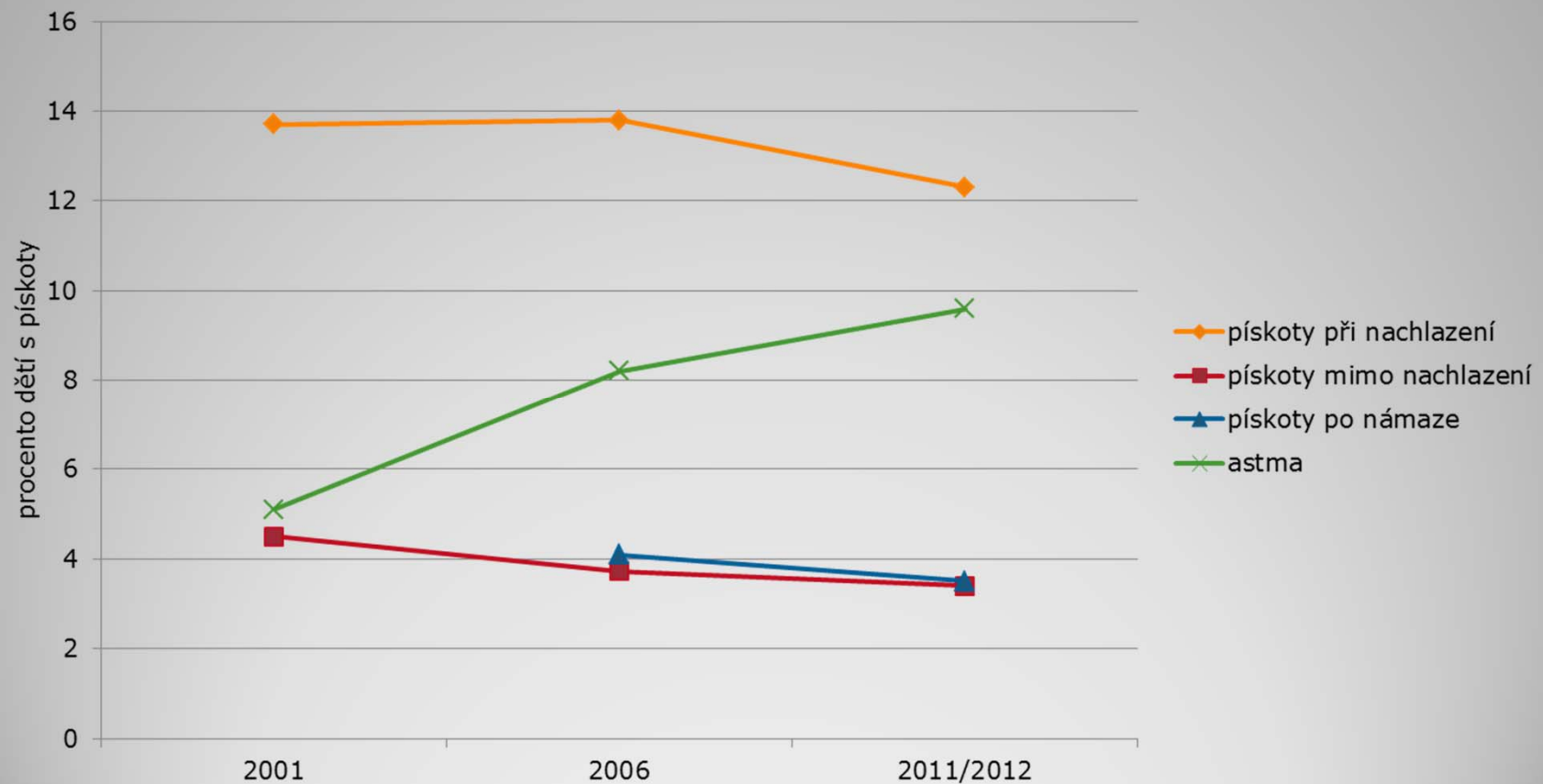
Vývoj alergických onemocnění v letech 1996 - 2011/2012 dle věku

Vývoj alergických onemocnění v letech 1996 -2011/2012 dle diagnóz

Vývoj prevalence astmatu a pískotů při dýchání v letech 2001 -2011/2012

Alergická onemocnění v letech 1996 - 2011/2012 - výsledky monitoringu SZÚ - závěr

- Rostoucí trend podílu nemocných (astma, pylová rýma, atopický ekzém) byl signifikantní
- Mezi lety 2006 a 2011/2012 došlo ke stabilizaci celkového výskytu alergií u dětí na cca 30 %
- Mezi lety 2006 - 2011/2012 se zastavil nárůst některých onemocnění, jako např. pylové rýmy nebo atopického ekzému, naopak zvyšování výskytu astmatu u českých dětí pokračovalo - lineární rostoucí trend

Vysvětlení trendů – nárůst alergií v posledních desetiletích podle WAO

- Změny ve vnímání alergických onemocnění a diagnostické praxi měnící se v čase
- Změny ve zdravotní péči – rozvoj farmakoterapie
- Změny v prostředí, které mohou spouštět nebo zhoršovat alergické projevy
- Skutečné změny v epidemiologické situaci související se změnou vnímavosti populace – „alergická generace“

Primární prevence alergií – 2013 praktická doporučení WAO

- Podpora kojení, pevná strava od 4-6 měsíců
- Zbytečně se nevyhýbat environmentální expozici (např. potraviny, zvířata)
- Posilování imunity zvýšeným kontaktem s přírodou
- Posilování imunity zdravou výživou
- Probiotické bakterie ve fermentovaných potravinách a v dalších produktech posilují imunitu
- Užívání antibiotik pouze ve správných případech (většina mikroorganismů je užitečná a zlepšuje imunitní funkce)
- Kouření – jednoznačně negativní vliv, zvyšuje riziko alergie

Děkuji za pozornost
kratenova@szu.cz

